

14.11.2022.

Nr. 2.5/2022/3847

Uz

Nr.

**Sabiedrisko pakalpojumu
regulēšanas komisija
Ūnijas iela 45
Rīga
LV-1039**

*Par konsultāciju dokumentu par
grozījumiem sistēmas pieslēguma noteikumos
elektroenerģijas ražotājiem*

Pamatojoties uz Elektroenerģijas tirgus likuma 9.panta 2⁴ daļā noteikto deleģējumu, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk - Regulators) ir izstrādājusi konsultāciju dokumentu par grozījumiem sistēmas pieslēguma noteikumos elektroenerģijas ražotājiem¹ (turpmāk – Konsultāciju dokuments), kas ietver lēmuma projektu “Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2022.gada 14.aprīļa lēmumā Nr.1/5 “Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem”” (turpmāk – Lēmuma projekts), saskaņā ar kuru Regulators noteiks metodiku, pēc kādas aprēķina maksu par sistēmas jaudas rezervēšanu (turpmāk – Maksa) un kārtību, kādā šo maksu izlieto pieslēguma maksas segšanai.

Izvērtējot Konsultāciju dokumentu un Lēmuma projektu, secināms, ka AS "Augstsprieguma tīkls" (turpmāk – AST) var atbalstīt projekta tālāku virzību, ja tiek ņemti vērā šādi iebildumi un priekšlikumi:

1. Konsultāciju dokumenta 1.1.punktā minēts, ka "*Izsniedzot ražotājam pieslēguma tehniskās prasības noteiktas jaudas elektrostacijas pieslēgšanai, sistēmas operators attiecīgo sistēmas jaudu apjomu rezervē (nedrīkst nodot citiem pieslēgumu pretendentiem), lai nodrošinātu iespēju elektrostaciju pieslēgt atbilstoši tehniskajās prasībās noteiktajam risinājumam un paredzētajam tīkla izbūves/pārbūves apjomam. Rezervētā sistēmas jauda ietekmē nākamo pretendenta pieslēguma tehniskās prasības – pieslēguma tehnisko risinājumu un ierīkošanas izmaksas.*".

Ņemot vērā lielo ražotāju interesi par jaunu pieslēgumu ierīkošanu, vērtējot ražotāja izvēlēto elektroenerģijas ģenerācijas veidu, kā arī elektroenerģijas pārvades tīkla caurlaides spēju maksimālo kapacitāti, AST secina, ka ne vienmēr būs iespēja nodrošināt saražotās elektroenerģijas

¹<https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/editor/Konsult%C4%81ciju%20dokuments%20par%20groz%C4%ABjumiem%20sist%C4%93mas%20piesl%C4%93guma%20noteikumiem%20elektroener%C4%A3ijas%20ra%C5%BEot%C4%81jiem.pdf>

nodošanu elektroenerģijas pārvades tīkla tādā maksimālajā apjomā, kādā ir īstenots pieslēgums. AST jau iepriekš ir iesniedzis priekšlikumu iekļaut regulējumu Regulatora 2013.gada 26.jūnija lēmumā Nr.1/4 "Tīkla kodekss elektroenerģijas nozarē" (turpmāk – Tīkla kodekss), proti, noteikt, ka PSO var noteikt ražošanas jaudas ierobežojumus gadījumos, ja ražošanas jauda var radīt pārvades sistēmas pārslodzi, tehnoloģisko atteici, apdraudēt pārvades sistēmas dinamisko stabilitāti un drošību, kā arī pārvades sistēmas remontu gadījumos. PSO paziņo elektroenerģijas ražotājam par ražošanas jaudas ierobežojumu.

Minētās tiesību normas mērķis būtu noteikt PSO tiesības ierobežot elektroenerģijas pārvades tīklā nododamās elektroenerģijas daudzumu, bet neietekmējot pieslēguma jaudas apmēru.

Papildus, AST vēlas norādīt, ka no atjaunīgiem resursiem iegūtas elektroenerģijas ražotājs neizmantos tam rezervēto jaudu visu laiku gan dienas, gan mēneša, gan gada griezumā. Attiecīgi, ja ražotājam ir rezervēta jauda, kas sasniedz pārvades tīkla kapacitāti attiecīgajā tīkla segmentā, tad nākošajam ražotājam, kas vēlas pieslēgties tīklam šajā tīkla segmentā, būs jāveic elektroenerģijas pārvades sistēmas atsevišķu objektu (piemēram, elektropārvades līniju) pārbūve, tādējādi nodrošinot iespēju šāda maksimāla elektroenerģijas apjoma nodošanai pārvades tīklā ierobežotu laika sprīdi. Investīcijas tīkla pārbūvei šādos gadījumos nav nedz tehniski, nedz ekonomiski pamatojamas, neatkarīgi no tā, kurš šādu pārbūvi veic un to apmaksā.

Tā kā pārvades tīkls ir sazarots, un situācija tīklā visu laiku dinamiski mainās, PSO nav iespējams precīzi noteikt, cik iespējamās MW/% var pieslēgt virs pārvades līnijas pieļaujamās jaudas. Pieslēdzot līnijā MW apjomu, kas pārsniedz kopējo līnijas pieļaujamo jaudu, būs laika posmi, kad operatoram var nākties ierobežot ģenerējošās vienības. Plānošanas stadijā aprēķinos parādās pārvades sistēmas līniju pārslodzes, kuras jau šajā stadijā būtu nepieciešams novērst, lai dispečeriem iedotu sabalansētu plānu bez līniju pārslodzēm. Iespējamais risinājums ir veikt pārdispečēšanas pasākumus, t.i., pārdalīt ģenerējošo vienību noslodzi (CACM regula). PSO ieskatā regulējumam jāparedz, ka jaunu ģenerācijas pieslēgumu plānošanas stadijā PSO var pieļaut zināmu pieejamās tīkla jaudas pārslodzi, atstājot pārslodzes novēršanu ar reālā laika darbībām, veicot īslaicīgus ģenerējošo jaudu ierobežojumus. Šajā gadījumā kļūst aktuāls jautājums par kompensācijām ierobežotajiem ģeneratoriem un kompensācijas noteikšanas metodiku. Jānorāda, ka gadījumā, ja tiks īstenota pārdispečēšana vai reālā laika darbības ģenerācijas ierobežošanai, tad tas atstās ietekmi uz pārvades tarifu, jo pārdispečēšanas izmaksas tiks iekļautas pārvades tarifā.

Ņemot vērā minēto, AST lūdz precizēt rindkopu, paredzot, ka AST varēs piemērot ierobežojumus, ņemot vērā tiesību aktos (t.sk. Tīkla kodeksā) noteikto.

2. Nepieciešams papildināt lēmuma projektu ar jaunu definīciju, kas noteiktu sistēmas jaudas rezervēšanas procesa nozīmi. AST piedāvā iekļaut minēto definīciju šādā redakcijā:

"2.6¹. sistēmas jaudas rezervēšana – sistēmas operatora ražotājam rezervēts pieslēgums pie elektroenerģijas pārvades vai sadales tīkla laika periodā līdz sistēmas pakalpojuma līguma noslēgšanai."

3. Lēmuma projekta 1.4.punkts paredz papildināt Regulatora 2022.gada 14.aprīļa lēmumu Nr.1/5 "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem" (turpmāk – Pieslēguma noteikumi) ar 6.¹punktu, kas paredz, ka *"sistēmas operators ne vēlāk kā 10 dienu laikā no pieteikuma saņemšanas nosūta ražotājam rēķinu maksai par sistēmas jaudas rezervēšanu"*.

AST ieskatā rēķins būtu sagatavojams un nosūtāms ražotājam kopā ar AST sagatavotajām tehniskajām prasībām, jo tikai pēc tehnisko prasību saņemšanas ražotājam ir iespēja iepazīties ar tehniskajām prasībām, kuras AST ir noteicis pieslēguma izbūvei. Tāpēc samērīgi būtu noteikt pienākumu veikt rēķina apmaksu pēc tehnisko prasību saņemšanas, jo, ja ražotājs konstatē, ka AST izsniegtās tehniskās prasības ir tādas, ko ražotājs saskata kā neiespējamu izpildei, tiks radīta situācija, kad ražotāja samaksātā Maksa būs jau samaksāta, un tas radīs papildus administratīvos šķēršļus gan AST, gan ražotājam, lai samaksāto Maksu atgrieztu ražotājam.

Ņemot vērā minēto, AST rosina Lēmuma projektā noteikt, ka sistēmas operators, izsniedzot tehniskās prasības, vienlaikus nosūta ražotājam rēķinu maksai par sistēmas jaudas rezervēšanu.

4. Lēmuma projekta 1.8.punkts paredz papildināt ar 28.¹ punktu šādā redakcijā: *"Lai noteiktu maksu par sistēmas jaudas rezervēšanu, pārvades sistēmas operators šo noteikumu 28.² un 28.³ punktā noteiktajā kārtībā aprēķina maksu par vienu jaudas rezervēšanas vienību"*.

AST ieskatā šāds regulējums ir pretrunā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 9.panta 2⁴ daļā noteikto deleģējumu regulatoram izstrādāt metodiku jaudas rezervēšanas maksas piemērošanai, kā arī rada nesamērīgu slogu pārvades sistēmas operatoram (turpmāk – PSO). Nosakot regulējumu Elektroenerģijas tirgus likumā, mērķis bija Maksas noteikšanu paredzēt maksimāli vienkārši, atvieglojot pieslēguma elektroenerģijas pārvades sistēmai īstenošanu gan sistēmas operatoram, gan ražotājam. Tāpat, AST ieskatā, nav loģiski pieslēguma maksu, ko piemēros sadales sistēmas operators, noteikt, balstoties uz PSO kopējām iepriekšējā kalendārā gada izmaksām, kas saistītas ar 110 kV apakšstaciju izbūvi vai rekonstrukciju jaudas palielināšanai un kopējās 110 kV apakšstacijās ierīkotās un palielinātās jaudas apmēra [MW] iepriekšējā kalendārā gadā. AST norāda, ka šādā veidā aprēķinot Maksu, tā neatspoguļo patiesās izmaksas (110kV apakšstacijas izbūves izmaksas atkarībā no apakšstacijas jaudas atšķiras nenozīmīgi, lielākā atšķirība ir transformatoru izmaksās) un netiks nodrošināta vienlīdzīga attieksme pret visiem ražotājiem (vienā gadā tā var būt būtiski lielāka/mazāka kā citos gados), jo Maksa tiks noteikta, balstoties uz neobjektīviem rādītājiem.

AST uzskata, ka Maksa ir jānosaka Regulatoram. Turklāt, Maksa ir jānosaka vienāda visiem ražotāju pieslēgumiem. AST rosina noteikt maksu 50 EUR/kW apmērā.

5. Lēmuma projekta 1.punkts paredz papildināt Pieslēguma noteikumus ar 10.¹ punktu šādā redakcijā :*"Sistēmas operators ar tehnisko prasību izsniegšanas brīdi rezervē sistēmā jaudu, kas nepieciešama ražotāja elektrostacijas pieslēgšanai, tādā apmērā, kas atbilst ražotāja samaksātajai maksai par sistēmas jaudas rezervēšanu."*

AST ieskatā jauda, ko PSO rezervē, ir nevis tādā apmērā, par kādu ražotājs samaksājis Maksu, bet gan tādā apmērā, kāda tā ir norādīta ražotāja pieteikumā un kura atbilst Ekonomikas ministrijas izsniegtajā atļaujā elektroenerģijas ražošanas jaudu palielināšanai vai jaunu ražošanas iekārtu ieviešanai. Pretējā gadījumā ražotājs var veikt samaksu par lielāku jaudu, kā norādīts minētajā atļaujā, bet AST nebūs iespējams nedz izdot tehniskās prasības, nedz rezervēt sistēmas jaudu, kas neatbilst Ekonomikas ministrijas izsniegtajā atļaujā noteiktajai.
6. Lēmuma projekts neparedz regulējumu, kas paredzētu sistēmas operatora rīcību ar ražotāja samaksāto Maksu gadījumos, ja sistēmas operators anulē tā izsniegtās tehniskās prasības Pieslēguma noteikumu 21.punktā noteiktajos gadījumos. AST ieskatā būtu jānosaka, ka 21.punktā noteiktajos gadījumos AST neatmaksā ražotājam iemaksāto maksu par jaudas rezervēšanu. AST lūdz papildināt Lēmuma projektu ar šādu regulējumu.
7. Tāpat, AST norāda, ka Lēmuma projektā būtu jāietver regulējums, kas paredz kārtību, kādā var pieslēguma maksu segt no bankas garantijas, to samazinot, un noteikt pamatprasības pašai bankas garantijai un garantijas izdevējbankām.

Valdes priekšsēdētāja

Gunta Jēkabsone

Valdes loceklis

Arnis Daugulis

Lazda
edgars.lazda@ast.lv